

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
Педагогічний факультет
Кафедра дошкільної освіти**

З Б І Р Н И К НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**за матеріалами
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
з нагоди відзначення 190 річниці Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова**

**«ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ: ВІД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО
ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
(ВІТЧИЗНЯНИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ)»**

20 березня 2024 року

Київ 2024

Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження): Збірник наукових праць (за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції 20 березня 2024 року, м. Київ, Україна) / за заг. ред. Т. О. Олефіренка, Г. Г. Цветкової, Л. В. Барановської. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2024. 632 с.

У збірнику вміщено наукові праці та матеріали, покладені в основу доповідей, повідомлень, аналітичних оглядів вчених, представників наукових шкіл України і зарубіжжя, здобувачів вищої освіти та наукових ступенів, педагогів-практиків та усіх інших зацікавлених у проблематиці, висвітленій під час роботи Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні освітні технології в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих (вітчизняний і світовий досвід упровадження)» 20 березня 2024 року, присвяченій **190 річниці Українського державного університету імені Михайла Драгоманова**.

Матеріали Збірника можуть бути корисними науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти та наукових ступенів, які здійснюють дослідження в межах відповідних напрямів, педагогам-практикам закладів освіти та усім, хто цікавиться вітчизняним і світовим досвідом та інноваційними освітніми технологіями в системі неперервної освіти: від дошкільної освіти до освіти дорослих.

Редакційна колегія:

Олефіренко Тарас Олексійович, кандидат педагогічних наук, професор, декан Педагогічного факультету Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Цветкова Ганна Георгіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (голова)

Барановська Лілія Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шулігіна Раїса Андріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Кузьменко Ірина Анатоліївна, асистент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Шеленко Галина Володимирівна, асистент кафедри дошкільної освіти Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Матеріали подані в авторській редакції.

Автори статей несуть відповідальність за науковий та літературний зміст, достовірність викладених фактів, цитат, посилань на використані джерела та дотримання принципів академічної доброчесності. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії

© УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024

©Кафедра дошкільної освіти, 2024

© Автори статей, 2024

Список використаних джерел:

1. Заслужена А.А. Інновації у вищій освіті: швейцарський досвід / Інноваційні освітні технології: світовий і вітчизняний досвід використання в системі неперервної освіти: монографія / відповідальні редактори Барановська Л.В. (Київ, Україна), Морська Л.І. (Жешув, Республіка Польща). Біла Церква : ТОВ «Білоцерківдрук». 2022. С. 114-122.
2. Заслужена А.А. Як стати практиком критичного мислення: для студентів-магістрантів // V Міжнар. кругл. стіл з актуальних питань методики викладання іноземних мов, філології, культурології, педагогіки вищої школи, специфіки становлення іншомовної особистості в умовах війни (12-13 квітня 2022 р.). Роль іноземних мов у соціокультурному становленні особистості (в умовах війни): збірник наукових праць / за заг. ред. О.В. Ковтун. Київ: НАУ. 2022. С. 53-60.
3. Києнко-Романюк Л.А. Критичне мислення як складова здоров'язбереження компетентності фахівця: психолого-педагогічний аспект. *Вісник ЛДУ БЖД*. № 8. 2013. С. 218-221.
4. Лякішева А. В., Вітюк В. В., Кашуб'як І. О. Кейсбук методів і прийомів технології розвитку критичного мислення в Новій українській школі : навч.-метод. посіб. для вчит. поч. класів ЗЗСО та студ. спец. 013 Початкова освіта / Анна Лякішева, Валентина Вітюк, Ірина Кашуб'як. 2-ге вид., переробл. і доповн. Луцьк : ФОП Іванюк В. П., 2022
5. Baranovska L., Morska L., Simkova I., Zasluzhena A. Enhancing critical thinking skills of future language scholars in pedagogical course. *Advanced Education*. Kyiv. 2020. Special issue 14. P. 91-99.
6. Matthews, R. & Lally, J. (2010). *The Thinking Teacher's Toolkit. Critical Thinking, Thinking Skills and Global Perspectives*. Continuum International Publishing Group.
7. Moustaghfir S., Brigui H. Navigating Critical Thinking in the Digital Era: An Informative Exploration. *International Journal of Linguistics, Literature and Translation*. 7(1). P. 137-143.
8. Paul R., Elder L. *The Miniature Guide to Critical Thinking: Concepts & Tools*. URL: www.criticalthinking.org/files/Concepts_Tools.pdf

УДК 37.031.12:005.963]:796

Плачинда Тетяна Степанівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри фізичної культури та спорту
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава, Україна

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Анотація. Зважаючи на виклики сьогодення у роботі актуалізується питання якісної й ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців освітньої галузі, зокрема фахівців з фізичної культури та спорту. Зазначається, що пролонгована дія стрес чинників негативно впливає на організм людини, що вимагає формування у населення України навичок здорового способу життя. Провідними фахівцями у цьому контексті є фахівці з фізичної культури та спорту. Їх якісна професійна підготовка покладається на заклади вищої освіти. Наводиться приклад впровадження в освітній процес необхідних освітніх компонент для ефективної підготовки фахівців фізичної культури та спорту як майбутніх педагогів.

Ключові слова: професійна підготовка, фахівці фізичної культури та спорту, освітня програма, професійний розвиток, заклад вищої освіти.

Abstract. Taking into account the challenges of today, the issue of high-quality and effective professional training of future specialists in the field of education, in particular specialists in physical culture and sports, is actualized in the work. It is noted that the prolonged effect of stress factors has a negative effect on the human body, which requires the formation of healthy lifestyle skills in the population of Ukraine. The leading specialists in this context are specialists in physical education and sports. Their high-quality professional training relies on institutions of higher education. An example of the introduction into the educational process of the necessary educational components for the effective training of physical culture and sports specialists as future teachers is given.

Keywords: professional training, physical culture and sports specialists, educational program, professional development, higher education institution.

Виклики сьогодення, що спричинені вимушеним карантинном (2020 - 2022 р. р.) та воєнним станом (2022 р. - до тепер) в Україні покликані в ускладнених умовах знаходити ефективні шляхи вдосконалення освітнього процесу задля формування висококомпетентних і конкурентоспроможних фахівців різних галузей, зокрема фізичної культури та спорту. Глобалізація й інтеграція вищої освіти у європейський і світовий простір передбачає підвищення якості національних освітніх систем, забезпечивши ефективне надання освітніх послуг, зробивши їх більш привабливими, змістовно вдосконаленими, створивши умови для міграції здобувачів освіти та професійного обміну між викладачами й ученими тощо [1]. У цьому контексті постає питання якісної професійної підготовки та професійного розвитку нової генерації педагогів різного спрямування, задля позитивних змін у вітчизняній освітній галузі.

Враховуючи пролонгований вплив на організм людей стрес чинників, що спричиненні постійною небезпекою в умовах війни, актуалізації набуває питання збереження та зміцнення здоров'я населення України. З позицій єдності здоров'я, яке складається з взаємопов'язаних складових, науковцями виділено такі компоненти здоров'я: фізичне, психоемоційне, інтелектуальне, соціальне, особистісне й духовне – холістична модель здоров'я [3]. Провідниками до формування у населення здорового способу життя, яке має забезпечити підтримку всіх компонентів здоров'я, мають стати фахівці з фізичної культури та спорту. Тому, професійна підготовка зазначених фахівців має бути на високому науково-методичному рівні та забезпечувати якісне формування необхідних компетентностей. На заклади вищої освіти покладається відповідальність за якісний та ефективний освітній процес з метою формування зазначених фахівців.

Навчання у закладі вищої освіти об'єднує процеси передавання, засвоєння, збереження і застосування інформації для розв'язання конкретних дидактичних завдань. В освітньому процесі у вищій школі беруть участь два діючі суб'єкти – викладачі та здобувачі освіти, отже, складовими навчання є викладання й учіння.

Викладання – діяльність викладача, спрямована на управління навчально-пізнавальною діяльністю здобувача на основі врахування об'єктивних і суб'єктивних закономірностей, принципів, методів, організаційних форм і засобів навчання. У процесі викладання перед здобувачами ставляться пізнавальні завдання, надаються нові знання, організовується самостійна робота із засвоєння, закріплення і застосування знань, проводиться перевірка якості знань, умінь та навичок.

Учіння – цілеспрямований процес засвоєння здобувачами знань, умінь і навичок, регламентований навчальними планами і програмами. Процес учіння заснований на мотивації. Завдання викладача у цьому процесі полягає в тому, щоб допомогти здобувачам засвоїти набутий людством досвід, необхідний для їх майбутньої професійної діяльності [2].

Задля того, аби зазначені процеси функціонували якісно й ефективно, необхідно підготувати майбутнього педагога, фахівця з фізичної культури та спорту, до професійної педагогічної діяльності. У цьому контексті нового сенсу набувають освітньо-професійні / освітньо-наукові програми у закладах вищої освіти. Зокрема, у Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» провадиться підготовка майбутніх фахівців зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» (на бакалаврському та магістерському рівнях) та започатковується освітньо-наукова програма за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) (на третьому- науковому рівні).

Співробітники випускової кафедри метою провадження даних програм передбачають у наступному:

- Підготовка фахівців, які здатні самостійно розв'язувати комплексні проблеми в галузі фізичної культури та спорту і професійної освіти;

- формування навичок необхідних для здійснення науково-дослідницької професійної діяльності з використанням інтегративних підходів;
- розвиток умінь впровадження інновацій у професійну діяльність з урахуванням наявних і створення нових цілісних знань та практики професійної освіти;
- формування здобувача освіти як професіонала з системою фахових компетентностей, що уможливають здійснення дослідницько-інноваційної та науково-педагогічної діяльності в галузі вищої і професійної освіти.

Задля досягнення поставленої мети в освітній процес майбутніх фахівців фізичної культури та спорту впроваджуються наступні освітні компоненти:

- на магістерському рівні – методологія та методика наукових досліджень у фізичному вихованні та спорті, педагогіка вищої школи, моделювання здорового способу життя та фізкультурно-оздоровчої діяльності, основи оздоровчого фітнесу, науково-педагогічна практика тощо;
- на освітньо-науковому рівні – сучасні освітні технології у вищій школі, теорія і практика професійної освіти, сучасні здоров'язберезувальні технології в освіті, інноваційні підходи до викладання та навчання в закладах освіти, професійна майстерність та імідж сучасного викладача тощо.

У такий спосіб педагогами здійснюється акцент на формування у здобувачів освіти здатності до викладацької діяльності в галузі вищої і професійної освіти. Звісно, не без уваги залишається обрання необхідних інноваційних методів навчання, організаційних форм заняття, дидактичних принципів і наукових підходів.

Отже, сучасні вимоги до фаховості та кваліфікації змушують переглянути зміст професійної освіти у вітчизняній вищій школі, її спрямованість на європейський і світовий запит до фахівців. Вивчаючи й аналізуючи провідний педагогічний досвід, як вітчизняний, так і зарубіжний, викладачі Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» кафедри фізичної культури та спорту розробили та впровадили в освітній процес вишу освітні програми на бакалаврському, магістерському та освітньо-науковому рівнях, які передбачають дотримання вимог сучасності та спрямовані формування висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців та забезпечують їх професійний розвиток як передбачуваних майбутніх педагогів.

Список використаних джерел:

1. Плачинда Т. С. Теоретичні і методичні засади забезпечення якості професійної підготовки курсантів льотних навчальних закладів в умовах євроінтеграції: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси, 2015. 40 с.

2. Плачинда Т.С. Професійний розвиток викладача (для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 015 Професійна освіта): курс лекцій / автор-упорядник Плачинда Т.С. Кроп.: «Поліум», 2023. 198. с.

3. Сучасне уявлення про здоров'я і соціальне благополуччя. URL: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/19/114#1> (дата звернення 29.02.2024 р.).

УДК 378.016:373.3

Семенча Людмила Григорівна,

кандидат психологічних наук,

викладач психолого-педагогічних дисциплін,

КЗ «Нікопольський фаховий педагогічний коледж» ДОР»

м. Нікополь, Україна

ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ГОТОВНОСТІ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ПСИХОЛОГІЇ У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ

***Анотація.** У статті розкривається питання впровадження технології критичного мислення під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія» здобувачами освіти фахового педагогічного коледжу. Навчання орієнтоване на розвиток критичного мислення є нагальною методичною проблемою сучасної освіти. Технологія розвитку критичного мислення формує активнусамостійну та розумову діяльність майбутніх педагогів, дозволяє будувати освітній процес на науково-обґрунтованих закономірностях взаємодії особистості та інформації. Технологія спрямована на розвиток навичок роботи з інформацією, умінь аналізувати та застосовувати дану інформацію на практиці.*

***Ключові слова:** дискусія (дебати), інтерактивні технології навчання, критичне мислення, метод ділової гри, метод мозкової атаки (брейнстормінг), метод проектів, технологія розвитку критичного мислення.*

***Abstract.** The article discusses the issue of the introduction of critical thinking technology during the study of the educational discipline "Psychology" by students of a professional pedagogical college. Education focused on the development of critical thinking is an urgent methodological problem of modern education. The technology of development of critical thinking forms an active independent and mental activity of future teachers, allows to build an educational process based on scientifically based patterns of interaction of personality and information. The technology is aimed at*